

کمپ ترک گناه

گناه شناسی و گناه گریزی
از منظر اخلاقی

فرج الله هدایت نیا کلجی

www.ketab.ir

نونا شجران
کتاب جوان

کتاب ترک گناه

گناه‌شناسی و گناه‌گزینی از منظر اخلاقی

فرح‌الله هدایت‌نیا گنجی

ناشر: انتشارات کانون اندیشه جوان

چاپ سوم: ۱۴۰۱

شمارگان: ۱۰۰ نسخه

طراح جلد: آرزو آقاباباییان

چاپ و صحافی: الغدیر

عنوان و نام پدیدآور: کتاب ترک گناه: گناه‌شناسی و گناه‌گزینی از منظر اخلاقی / فرح‌الله هدایت‌نیا گنجی.

مشخصات نشر: تهران: کانون اندیشه جوان، ۱۴۰۱.

مشخصات ظاهری: ۱۱۲ ص.

شابک: ۶-۲۳۸-۱۵۹-۶۰۰-۹۷۸

یادداشت: فیا. یادداشت: کتابخانه.

موضوع: گناه (اسلام).

موضوع: گناه (اسلام) — جنبه‌های قرآنی.

موضوع: گناه (اسلام) — احادیث.

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۴ ک۸/۶/۲۲۵/۶ BPT

رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۴۶۴

شماره کتابشناسی ملی: ۴۱۵۹۲۸

این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است.

تقاطع بزرگراه شهید مدرس و خیابان شهید بهشتی، پلاک ۵۶

تلفن ۸۸۵۰۵۴۰۲ - ۸۸۵۰۳۳۴۱

فروشگاه کتاب اندیشه: تهران: خیابان انقلاب، روبروی

درب اصلی دانشگاه تهران، پلاک ۱۲۴۸، تلفن: ۶۶۱۷۵۶۷۰

همه حقوق محفوظ است

۹	پیشگفتار
۱۳	مقدمه
۱۷	گفتار اول: مفهوم شناسی گناه
۱۷	۱. واژه شناسی و معناشناسی گناه
۱۷	۱-۱. واژه شناسی گناه
۱۹	۱-۲. معناشناسی اصطلاحی گناه
۲۰	۱-۲-۱. مفهوم فقهی گناه
۲۱	۱-۲-۲. مفهوم اخلاقی گناه
۲۳	۲. شرایط تحقق گناه
۲۳	۲-۱. ثبوت تکلیف الهی
۲۴	۲-۲. علم و آگاهی
۲۵	۲-۳. اختیار و توانمندی
۲۹	گفتار دوم: گونه شناسی گناه
۲۹	۱. اقسام گناه به لحاظ ماهوی
۲۹	۱-۱. گناه کبیره و صغیره
۳۳	۱-۲. گناه بخشودنی و گناه نابخشودنی
۳۴	۱-۳. گناه تزییع حوالله یا حق الناس
۳۶	۲. اقسام گناه از نظر انتساب به گناهکار

- ۳۶ ۲-۱. معاونت در گناه
- ۳۸ ۲-۲. رضایت به گناه
- ۴۱ گفتار سوم: علت شناسی گناه
- ۴۱ ۱. لذت‌گرایی نفس
- ۴۱ ۱-۱. دشمنی نفس با آدمی
- ۴۵ ۱-۲. تبعات نفس‌پروری و هوای پرستی
- ۴۶ ۲. وسوسه‌گری ابلیس
- ۴۷ ۲-۱. عداوت ابلیس با ابنای بشر
- ۴۸ ۲-۲. راه‌های نفوذ شیاطین
- ۴۸ ۲-۲-۱. رحمت و اسعه پروردگار
- ۴۹ ۲-۲-۲. بزرگ‌شماری حسنات
- ۴۹ ۲-۲-۳. کوچک‌انگاری عیبات
- ۵۰ ۲-۲-۴. امیدوارسازی به توبه
- ۵۱ ۲-۳. شیوه‌های نفوذ شیاطین
- ۵۱ ۲-۳-۱. وسوسه‌پنهانی
- ۵۲ ۲-۳-۲. دعوت تدریجی
- ۵۲ ۲-۳-۳. هجوم همه جانبه
- ۵۳ ۳. آلودگی محیط
- ۵۳ ۳-۱. محیط خانواده
- ۵۵ ۳-۲. محیط جامعه
- ۵۵ ۳-۲-۱. بزرگان و رهبران فاسد
- ۵۶ ۳-۲-۲. دشمنان بدخواه
- ۵۷ ۳-۲-۳. دوستان غافل
- ۵۹ گفتار چهارم: پیامدشناسی گناه

۱. پیامدهای دنیوی گناه..... ۵۹
- ۱-۱. دامنه پیامدهای دنیوی گناه..... ۵۹
- ۱-۱-۱. فردی و اجتماعی..... ۵۹
- ۱-۱-۲. منقطع و مستمر..... ۶۱
- ۱-۲. تنوع پیامدهای دنیوی گناه..... ۶۳
- ۱-۲-۱. اعتقادی..... ۶۳
- ۱-۲-۲. اندیشه‌ای..... ۶۴
- ۱-۲-۳. اخلاقی..... ۶۵
- ۱-۲-۴. مادی..... ۶۷
۲. عقوبت اخروی گناه..... ۶۹
- ۲-۱. اقسام عقوبت اخروی گناه..... ۷۰
- ۲-۱-۱. عذاب‌های جسمی..... ۷۰
- ۲-۱-۲. عذاب‌های روحی..... ۷۳
- ۲-۲. اوصاف عقوبت اخروی گناه..... ۷۴
- ۲-۲-۱. سختی و دشواری..... ۷۴
- ۲-۲-۲. پایان‌ناپذیری..... ۷۵
- ۲-۲-۳. خوارکنندگی..... ۷۶
- گفتار پنجم: روش‌شناسی گریز از گناه..... ۷۹
۱. یاری‌طلبی از نیروهای معنوی..... ۷۹
- ۱-۱. استعاذه..... ۷۹
- ۱-۱-۱. استعاذه حضرت مریم (س)..... ۸۰
- ۱-۱-۲. استعاذه حضرت یوسف..... ۸۰
- ۱-۲. اعمال عبادی..... ۸۱
- ۱-۲-۱. نقش بازدارندگی نماز..... ۸۱

- ۸۱..... ۲-۲-۱. نقش تربیتی روزه
- ۸۲..... ۳-۲-۱. دعا و استعانت از خدا
- ۸۲..... ۲. جایگزین سازی
- ۸۳..... ۱-۲. اثر محرومیت ها در تحریک پذیری انسان
- ۸۳..... ۱-۱-۲. محرومیت مالی
- ۸۴..... ۲-۱-۲. محرومیت جنسی
- ۸۴..... ۲-۲. اثر تعدیل مشروع نیازها در سلامت اخلاقی
- ۸۵..... ۳-۲. روش جایگزین سازی در آیات و روایات
- ۸۸..... ۳. حزم و دوراندیشی
- ۸۸..... ۳-۱. مراقبت از دل و دیده
- ۸۹..... ۱-۱-۳. خودداری از اندیشه های گناه آلود
- ۹۰..... ۲-۱-۳. خودداری از نگاه های ناروا
- ۹۳..... ۲-۳. سوءظن یا بدگمانی
- ۹۴..... ۳-۳. عاقبت اندیشی
- ۹۵..... ۴-۳. دوری از موقعیت های آسیبزا
- ۹۶..... ۱-۴-۳. حضور نیافتن در موقعیت گناه
- ۹۸..... ۲-۴-۳. هجرت از محیط گناه
- ۱۰۰..... ۵-۳. آگاهی قبل از اقدام
- ۱۰۱..... کتابنامه
- ۱۰۵..... فهرست آیات
- ۱۰۹..... فهرست روایات
- ۱۱۱..... نمایه اعلام

پیشگفتار

درد دارم! خیلی هم درد دارم! دردی کهنه ولی تازه. دردی که سال‌ها داشته‌ام ولی تازه فهمیده‌ام. دردِ گناه... دردِ نافرمانی حضرتِ اله... و آه و هزاران آه که وقتی می‌خواستم انجامش دهم به چپ و راست می‌نگریستم که کسی نباشد! ولی یک بار به بالا نگاه نکردم که نکند خدا ببیند!

«الذنوب الداء و النواء الاستفجار و الشفاء ان لا تعود»^۱ گناهان دردند و دوی آن، طلبِ آمرزش از خداست و شفاء، بازنگشتن به گناه. این کتاب قرار است شما را دردشناس کند و گناه و راه‌های ابتلا به آن را به شما بشناساند و برای درمان این درد به شما مرهمی معرفی کند. این کتاب نسخه «دواء» است. داروخانه و درمان در دست خود ماست. همه‌چیز به پشیمانی از گذشته و تصمیم برای تغییر آینده بستگی دارد. نسخه‌های این کتاب می‌تواند ما را در برابر گناه واکسینه کند و راه فرار از ابتلای به آن را نیز به ما نشان دهد.

اثر حاضر محصول تلاش گروه اخلاق، تربیت و روان‌شناسی مرکز پژوهش‌های

۱. میرزا حسین توری؛ مستدرک الوسائل؛ ج ۱۲، ص ۱۲۹.

جوان است. این مجموعه، شاخه‌ای از شاخسار پُر بر و بار پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی^۱ است که با گروه‌های علمی «بینش و اندیشه»، «مطالعات فرهنگی و اجتماعی»، «نظام‌ها و مطالعات انقلاب اسلامی»، «اخلاق، تربیت و روان‌شناسی»، «سنت‌های حوزوی و آداب طلبگی» و «ادب و هنر» به افق‌های پیش رو و گام‌های پیشرو در عرصه فرهنگ جامعه اندیشیده، آثار مفیدی به ثمر نشانده است. رشد و شکوفاکردن باورها و گرایش‌های دینی، معرفی الگوهای مطلوب رفتار دینی و پاسخ به نیازها و خواسته‌های جوانان در زمینه‌های دینی، فرهنگی و اجتماعی، از برجسته‌ترین اهداف فراروی این مرکز است تا با رصد اوضاع و احوال روز جامعه، به صید موضوعات ضروری دست زده، پژوهش‌هایی مفید بیافریند.

مرکز پژوهش‌های جوان در چهار سطح جوان، دانشجوی، اندیشه و طلبه به تولید آثاری در قالب‌ها و آرایه‌های گوناگون مشغول است:

۱. پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی با توجه به بایستگی تحقیقات دقیق و منسجم، نظریه‌پروری و نوآوری درباره زیرساخت‌های اندیشه دینی و نظام‌های اجتماعی مبتنی بر آن و پرداخت علمی و روزآمد به حوادث واقع فکری و صیانت از هویت فرهنگی و سلامت فکری افشار تحصیل کرده و نسل جوان کشور، به‌عنوان نهادی علمی - پژوهشی و آموزشی، دانشگاهی و حوزوی در سال ۱۳۷۳ تأسیس شد. این پژوهشگاه دارای شخصیتی حقوقی، مستقل و در حکم نهاد عمومی و غیردولتی و غیرانتفاعی است که در قالب چهار پژوهشکده حکمت و دین‌پژوهی، نظام‌های اسلامی، فرهنگ و مطالعات اجتماعی و دانشنامه‌نگاری دینی، همچنین مرکز پژوهش‌های جوان فعالیت می‌کند.

۱. «کتاب جوان» برای مخاطبان جوانی تهیه می‌شود که ۱۷ تا ۲۴ ساله‌اند و دوره متوسطه تحصیلی را سپری کرده‌اند.

۲. «کتاب دانشجو» مربوط به جوانان دانش‌پژوه در مقطع کاردانی و کارشناسی است که به‌طور معمول ۱۸ تا ۲۶ سال دارند.

۳. «کتاب اندیشه» برای جوانانی نگاشته می‌شود که پویایی فکری خویش را تعالی بخشیده، بر فرازی فراتر از مقطع کارشناسی قدم نهاده‌اند و به‌طور معمول، کمتر از ۲۸ بهار را تجربه کرده‌اند.

۴. در نهایت «کتاب طلبه» با جوانانی سخن می‌گوید که سال‌های نخست و سطوح میانی علوم حوزوی را می‌گذرانند.

گفتنی است کتاب پیش رو از آثار سطح جوان این مرکز است.

این مرکز با قدردانی از جناب حجت‌الاسلام والمسلمین آقای دکتر فرج‌الله هدایت‌نیا گنجی برای انجام این اثر، تلاش مجدانه مدیر گروه اخلاق، تربیت و روان‌شناسی، آقای محمدمهدی عباسی آغوی و همکاری ارزیابان گرامی، آقایان سجاد هجری و حجج‌الاسلام والمسلمین علی محمد حسین‌زاده و محمدرضا جباران را ارج نهاد، صمیمانه در انتظار نقدها و پیشنهادهای خوانندگان تیزبین خویش است.

مرکز پژوهش‌های جوان